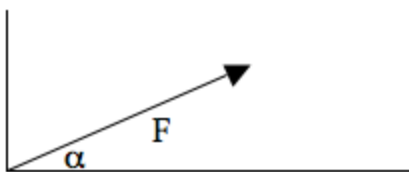

Prov Fysik 1 – Värme, kraft och rörelse

För samtliga uppgifter krävs om inte annat står antingen en tydlig och klar motivering eller fullständig lösning och att det går att följa lösningsgången.

Fråga 1:

a) Dela upp kraften i komponenter i de markerade riktningarna (endast svar krävs)

	Jim och Tim	

b) Om kraften $F=5,0\text{ N}$ och vinkeln $a=30^\circ$, hur stor är då komponenten åt höger?

E-niv Svar: Komponenten åt höger är 4,3 N.	C-nivå $F = \text{hypotenusan} = 5,0\text{ N}$ $a = 30^\circ$ $\cos v = \frac{\text{närliggande}}{\text{hypotenusan}} \rightarrow$ $\text{närliggande} = \cos v \times \text{hypotenusan} = \cos 30^\circ \times 5 =$ $\cos 30^\circ \times 5 = 4,3\text{ N}$	J o h n n y & O s c a r

Fråga 2: Jag har ett glas med kallt kranvatten och stoppar i några isbitar. Jag rör om en liten stund och upptäcker sedan att isbitarna inte längre smälter. Vilken temperatur har då vattnet och vilken temperatur har isen (endast svar)?

Svar: Is ____0__°C vatten __0____°C

E-krav Endast svar enligt ovan.	C: Motivering Vattens fryspunkt är 0°C . Så isen kan inte vara över det och vattnet kan inte vara under det.	Issa Love A-krav Inte en A-uppgift.

Fråga 3: Hur mycket energi krävs det för att värma upp 4,0 kg silver från 10 °C till 20 °C?

E-krav Endast siffror och beräkningar. Oavrundat svar. Uträkning: E = 4.0 * 0.24 * 10³ * (20-10) E = 0.96 * 1000 * 10 E = 9 600 J 'Svar: 9600 J	C-krav Förklara variablerna i formeln (t.ex. c och m). Skriv dina uträkningar i steg. Använd rätt enhet på svaret. Avrunda svaret till rätt antal värdesiffror. Formel: E = c*m*ΔT c = Specifik värmekapacitet (J/kg K) m = massa (kg) ΔT= Temperaturökningen, (t₂-t₁) (Kelvin eller Celcius) c_{silver} = 0.24kJ/kg K m = 4.0 kg ΔT = 20-10 = 10 grader Celsius Uträkning: E = 4.0 * 0.24 * 10³ * (20-10) E = 0.96 * 1000 * 10 E = 9 600 J Svar: 9.6 kJ	Frankotirador BresidentMiro A-krav Inte en A-uppgift.

Fråga 4: En liten släde som väger 527 g ligger stilla på en luftkudde. Om vi drar den med en kraft på 6,2 N så accelereras släden. Om friktionen är försumbar, hur stor blir då slädens acceleration?

E-nivå $a = 6.2 / 0.527 = 11.76 \text{ m/s}^2$	Fakta $m = 0.527 \text{ kg}$ $F = 6,2 \text{ N}$ Formel: $F = m a$ $a = F / m$ Beräkning: $a = 6.2 / 0.527 = 11.76$ Svar: Accelerationen är 12 m/s^2	Ingen A-vå i denna uppgift.

Fråga 5: En fotboll väger 450 gram och rör sig med hastigheten 11 m/s. Bollen krockar med en vägg. Efter kollisionen har bollen rakt motsatt riktning och hastigheten 7,2 m/s. Hur stor impuls har överförts från väggen till bollen?

$m_{\text{boll}} = 450 \text{ g}$
 $= 0,45 \text{ kg}$

$p_1 = 0,45 \cdot 11 = 4,95$
 $p_2 = 0,45 \cdot 7,2 = 3,24$

$I = p_2 - p_1 = 3,24 - 4,95 = -1,71 \text{ Ns}$

Väggen överför en negativ impuls, vilket är en energi förlust. Detta resulterar i en hastighets minskning.

Fråga 6: Om den energi som jag måste tillföra till 1 kg vatten för att temperaturen skall höjas en grad istället vore rörelseenergi hos vattnet. Med hur stor hastighet skulle då vattnet röra sig?

Ej E-nivå.	Formel-1: $E = c \cdot m \cdot \Delta T$ Formel-2: $E = m \cdot v^2 / 2$ $m = 1 \text{ kg}$ $\Delta T = 1^\circ \text{C}$ $v = ?$ $c = 4.18 \cdot 10^3$ Uträkning: $E = 4.18 \cdot 10^3 \cdot 1 \cdot 1$ $= 4.18 \cdot 10^3$ $4.18 \cdot 10^3 = v^2 / 2$ $v = \sqrt{(4.18 \cdot 10^3 \cdot 2) / 1} = 91.43$ $\approx 91.4 \text{ m/s}$ Svar: Vattnet rör sig i en hastighet av ungefär 91.5 m/s	A-nivå. Resonemang och förklarande text. Härledning av ett uttryck för hastigheten $v = \sqrt{2 \cdot c \cdot \Delta T}$

Fråga 7: "Spillvärmén" från ett kärnkraftverk är 1,5 GW. Den bortförs med kylvatten, som därmed uppvärms 10°C. Hur mycket kylvatten går det åt varje sekund?

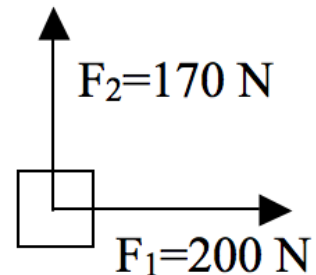
Gör antydán till förståelse genom att förstå att man ska använda formeln $E = C * m * \Delta T$ Men utan resultat	Gör antydán till förståelse genom att förstå att man ska använda formeln $E = C * m * \Delta T$ samt att man förstår att "hur mycket kylvatten går åt varje sekund" menas med att man ska räkna ut massan som krävs på 1 sekund. Men utan korrekt resultat (36m³ = 36 000 kg = 36 ton)	Vid förståelse av "hur mycket kylvatten går det åt varje sekund" så att man ställer upp sambandet där $P = 1.5 * 10^9$ $\Delta T = 10^\circ C$ $C_{vatten} = 4.18 * 10^3$ $t = 1s$ Och att i formeln $E = C * m * \Delta T$ kan energin skrivas om till $P * t$ så formeln blir: $P * t = C * m * \Delta T$. Därefter kunna formelomvandla för att lösa ut massan: $P * t / C * \Delta T = m$ och vid resultat använd den mest lämpliga enheten som i detta fall är kubikmeter (m³) 36 m³ = 36 ton.

Fråga 8: 1,0 kg etanol med temperaturen 50°C blandas med 2,0 kg vatten med temperaturen 5°C. Vilken blir blandningens sluttemperatur?

E-krav Redovisning av de två formlerna.	C-krav Använd formel och skriv uträkningar. Uträkning: $2.44 * 103 * 1 * (50-T) = 4.18 * 103 * 2 * (T-5)$ $2440 * (50 - T) = 8360 * (T-5)$ $122\ 000 - 2440T = 8360T - 41\ 800$ $163\ 800 = 10\ 800T$ $15.16666 = T$ Svar: 15.166666	Franko och Miro A-krav Förklara formeln och variablerna i formeln specifikt. Avrunda till rätt antal värdesiffror och använd rätt enhet. Formel för blandningstemperatur: $c_1 * m_1 * (T_1 - T) = c_2 * m_2 * (T - T_2)$ $c_{\text{etanol}} = 2.44 \text{ kJ/kg K}$ $m_{\text{etanol}} = 1.0 \text{ kg}$ $T_1 = 50 \text{ grader C}$ $c_{\text{vatten}} = 4.18 \text{ kJ/kg K}$ $m_{\text{vatten}} = 2.0 \text{ kg}$ $T_2 = 5 \text{ grader C}$ T = blandningstemperaturen. Uträkning: $2.44 * 103 * 1 * (50-T) = 4.18 * 103 * 2 * (T-5)$ $2440 * (50 - T) = 8360 * (T-5)$ $122\ 000 - 2440T = 8360T - 41\ 800$ $163\ 800 = 10\ 800T$ $15.16666 = T$ Svar: Blandningstemperaturen är ca 15 grader C.

Fråga 9: Ett föremål som väger 1,5 kg rör sig med konstant hastighet 2,5 m/s åt höger längs ett friktionsfritt bord. Föremålet utsätts för tre olika krafter. Två krafter är utritade i figuren.

Ledtråd: Du behöver inte tänka på tyngdkrafter eller se det som att figuren är ritad från sidan.

a) Bestäm storleken som den tredje kraften har?

Ritar in resultanten och uppskattar dess storlek	Använder Pythagoras sats. $F = \sqrt{170^2 + 200^2}$ $F = 262 \text{ N}$	

b) Rita in dess riktning i figuren?

